

บทคัดย่อ

คณะอนุกรรมการศึกษาวิจัยไทย-ลาว ประสงค์ที่จะให้มีการศึกษาระบบเกษตรพันธะสัญญา ระหว่างผู้ประกอบการไทยและเกษตรกรลาวเพื่อประโยชน์ต่อการปรับปรุงระบบให้เหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรรายย่อย

รายงานฉบับนี้สังเคราะห์จากงานวิจัยเกษตรพันธะสัญญา 3 พืช 5 กรณี ได้แก่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ภาคเหนือและภาคใต้) อ้อย (ภาคเหนือและภาคใต้) และกะหล่ำปลี และเสริมด้วยผลการศึกษาเมืองคูมิตรอบลราชธานี-จำปาสัก ซึ่งพบว่า เกษตรกรปลูกกะหล่ำปลีได้กำไรสูงเป็นอันดับสองรองจากชาวไร่อ้อยภาคเหนือ สำหรับกรณีอื่นๆ ปรากฏว่า เกษตรกรขาดทุนจากเกษตรพันธะสัญญาเนื่องจากมีต้นทุนที่สูงสำหรับการบำรุงรักษาอุปกรณ์การเกษตรหรือต้นทุนค่าบุกเบิกที่ดินใหม่ และเป็นไปได้ที่ราคาปัจจัยการผลิตสูงเกินไปและความด้อยประสิทธิภาพด้านการจัดการของผู้ประกอบการ นอกจากอ้อยและข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในภาคใต้จะเป็นพืชใหม่แล้วระบบพาณิชย์ของเกษตรพันธะสัญญายังเป็นสิ่งใหม่โดยสิ้นเชิงสำหรับเกษตรกรด้วย อย่างไรก็ตาม ยกเว้นอ้อยในภาคใต้แล้วเกษตรกรลาวในระบบพันธะสัญญามีผลผลิตเฉลี่ยสูงกว่าผลผลิตเฉลี่ยของประเทศไทยและของโลก ในภาพรวมเกษตรกรในสัญญาพอใจกับระบบฯ เกษตรกรระบุว่า การเกษตรพันธะสัญญาช่วยสร้างการจ้างงานในท้องถิ่นซึ่งเป็นประโยชน์ด้านสังคมต่อครอบครัวและชุมชน จากเกษตรกรที่ตอบคำถามกว่า 500 ราย เกษตรกรเกือบทั้งหมดต้องการทำการเกษตรพันธะสัญญาต่อไป รายงานได้เสนอแนวทางรูปแบบพันธะสัญญาที่เหมาะสมสำหรับแต่ละกรณีและเสนอมาตรการสำหรับภาครัฐ รวมทั้งกลยุทธ์สำหรับภาคเอกชนเพื่อพัฒนาระบบเกษตรพันธะสัญญาในอนาคตด้วย

Abstract

The Sub-Committee on Research Thailand-Laos called for a study on contract farming (CF) between Thai enterprises and Lao growers. This research is expected to suggest improved system that benefits small growers in Lao PRD.

This report is a synthesis of 5 cases of contract farming of 3 crops maize (in the North and South) sugarcane (North and South) and cabbage in the South, which supplemented by the findings from the Ubon Ratchathani-Champasack Sister City study. Apparently, cabbage growers enjoyed a high profit second to the sugarcane growers in the North. For other cases, on the average, CF incurred negative profits due to high cost of heavy maintenance for large farm equipment or heavy cost of new land preparation, possible high charge on input prices and inefficient management of the contractors. Besides, sugarcane and maize were new crops to growers in the South and the commercialization of CF was found absolutely novel. Except sugarcane in the South, however, production yields of all contract crops were higher than those of Thailand and the world averages. The contract growers generally were satisfied with the CF system. The growers revealed that CF provided local employment and strengthened social relationship. Most of over 500 sampled grower respondents intend to continue production under CF. The research suggests improved models, policy measures for the government sector and management strategies for enterprises for the future contract farming development.